

Ingediend via www.internetconsultatie.nl
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Den Haag, 15 september 2022

dossiernummer:

uw kenmerk:

telefoonnummer:

e-mail:

Betreft: wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit

Geachte minister,

Bij brief van 8 september 2022 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) ter consultatie voorgelegd 'wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit'. De NOvA voldoet graag aan uw verzoek en heeft zijn adviescommissie strafrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie strafrecht

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

ADVIES

Aan	: Algemene Raad
Van	: Wetgevingsadviescommissie Strafrecht
Datum	: 08-09-2022
Betreft	: Wetsvoorstel strafbaarstelling inbouwen verborgen ruimte in een vervoermiddel

SAMENVATTING

Het voorgestelde artikel 189a Wetboek van Strafrecht stelt zelfstandig strafbaar het opzettelijk uitrusten van een vervoermiddel met een verborgen ruimte en het beschikken over een vervoermiddel in de wetenschap dat dit vervoermiddel is uitgerust met een dergelijke ruimte. Het doel van de voorgestelde strafbaarstelling is verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Conclusie

De strikte noodzaak tot zelfstandige strafbaarstelling van het inbouwen van een verborgen ruimte in een vervoermiddel wordt onvoldoende gemotiveerd. Minder ingrijpende aanpassing van bestaande regelgeving dient eerst onder ogen te worden gezien. Het ruime begrip vervoermiddelen dient te worden ingeperkt. Het gebruik van de controlebevoegdheid door de politie dient nader te worden gespecificeerd. Capaciteitsproblemen bij de rechtshandhaving en intensievere samenwerking tussen de verschillende politieteams verdient in het voorstel nadere toelichting.

Kernpunten

Zelfstandige strafbaarstelling van het inbouwen van een verborgen ruimte in een vervoermiddel behoeft mede gelet op de aan de orde zijnde grondrechten van burgers nadere motivering.

CONSULTATIEREACTIE

Het conceptwetsvoorstel voorziet in een nieuw artikel 189a in het Wetboek van Strafrecht. Dit artikel stelt zelfstandig strafbaar het opzettelijk uitrusten van een vervoermiddel met een verborgen ruimte en het beschikken over een vervoermiddel in de wetenschap dat dit vervoermiddel is uitgerust met een dergelijke ruimte. Het doel van de voorgestelde strafbaarstelling is verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Het huidige instrumentarium biedt volgens de toelichting slechts zeer beperkte ruimte op te treden tegen een verborgen ruimte in vervoermiddelen. Binnenlandse verplaatsing kan onvoldoende worden tegengegaan, van de huidige regeling gaat onvoldoende afschrikwekkende werking uit en de Douane beschikt over onvoldoende middelen en faciliteiten handelend op te treden, aldus de toelichting.

De NOvA onderkent het belang van het tegengaan van ondermijning en het voorkomen van vermenging van onder- en bovenwereld. Wettelijke strafbaarstelling biedt echter in het licht van artikel 8 EVRM ruimte voor in de persoonlijke levenssfeer ingrijpend overheidsoptreden. Zelfstandige strafbaarstelling dient dan ook strikt noodzakelijk te zijn, te voldoen aan beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit en voldoende passende waarborgen te bieden voor betrokkenen. Rechtszekerheid en rechtsgelijkheid van onverdachte burgers en rechtzoekenden dienen dan ook voldoende gewaarborgd te worden. De voorgestelde strafbaarstelling mag niet ten koste gaan van de grondrechten van onverdachte bestuurders en overige inzittenden, die niet

lichtzinnig en willekeurig aan controles mogen worden onderworpen. Behalve schending van privacy ligt ook mogelijke discriminatie van inzittenden van een voertuig met een buitenlands kenteken op de loer.

De strikte noodzaak tot zelfstandige strafbaarstelling wordt mede gelet op de aan de orde zijnde grondrechten van betrokkenen in de toelichting echter onvoldoende duidelijk gemaakt. Zo is het de vraag of het huidige instrumentarium niet volstaat en wat de werkelijke meerwaarde van de regeling zou zijn. De genoemde cijfers overtuigen niet en rechtvaardigen niet zonder meer zelfstandige strafbaarstelling. Zo dient onder ogen te worden gezien of er alsnog een meldingsplicht voor garagehouders bij de uitvoering van de APK en in geval van goedkeuring van wijzigingen van de constructie van voertuigen kan worden ingevoerd. Ook verdient het in geval van noodzaak te kunnen optreden tegen binnenlandse verplaatsing aanbeveling bijvoorbeeld de Algemene Douanewet aan te passen en effectievere inzet van de Wet BIBOB bij de screening van garagehouders toe te passen. Op deze punten ontbreekt een nadere toelichting.

Koppeling naar het ruime begrip vervoermiddelen roept ook vragen op, en niet alleen vanuit wetstechnisch oogpunt bezien. Een vervoermiddel kan ook een vaartuig of zelfs een woning bevatten, waarbij het huisrecht aan de orde is. Aansluiting bij de terminologie in de Wegenverkeerswet ter zake het meer beperkte begrip motorrijtuig (en zo nodig een aanhangwagen) ligt voor de hand, ook omdat de noodzaak van optreden tegen vaartuigen met verborgen ruimtes niet is onderbouwd in het kader van de voorgenomen strafbaarstelling.

Gelet op de ingrijpende gevolgen voor inzittenden is het wetsvoorstel niet proportioneel als niet nader wordt gespecificeerd op welke wijze de politie van haar controlebevoegdheid gebruik mag maken teneinde na te gaan of al dan niet sprake is van een heimelijk verborgen stashplaats in een voertuig. Geadviseerd wordt in het kader van rechtszekerheid in de toelichting alsnog aandacht te besteden wanneer niet douanepersoneel van controlebevoegdheden ter zake verborgen plaatsen gebruik mag maken jegens niet-verdachte bestuurders en overige inzittenden.

In de toelichting wordt zonder meer gesteld dat een verborgen ruimte geen ander doel kan dienen dan het gebruik voor illegale activiteiten en is het aanbrengen en gebruik voldoende voor strafbaarstelling. Het is echter goed denkbaar dat een kleine zelfstandige bonafide ondernemer, die geen draagkracht heeft voor extern geld- en waardetransport, zoals een juwelier of marktkoopman, zijn kostbaarheden of dagomzet veilig wil vervoeren, zonder het opzet te hebben op ondermijning. Dit punt behoeft nadere toelichting.

Voor een goede uitvoering van de wet is ten slotte essentieel dat douane, politie en OM effectief samenwerken. Er dient tevens voldoende personeel te zijn voor rechtshandhaving. Door personeelsgebrek en de krapte op de arbeidsmarkt is het echter de vraag of dat realistisch is.

Strafbaarstelling en nationale aanscherping zijn alleen effectief indien deze punten ook Europees of internationaal worden geregeld. Dat vergt naast harmonisering van wetgeving ook meer samenwerking tussen de verschillende politieteams en verbetering van de internationale samenwerking. Het verdient aanbeveling in het voorstel hierbij alsnog stil te staan.